

Hälsofrämjande processer som drivkraft för Agenda 2030

med

Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling

Arbetshäfte

Dialog- och arbetsfrågor till föreläsningen
Hälsofrämjande processer som drivkraft för hållbar utveckling,
2018-2019.

Detta arbetshäfte innehåller dialog- och arbetsfrågor relaterade till föreläsningen *Hälsofrämjande processer som drivkraft för hållbar utveckling* som ges i samband med de regionala workshops som hålls i projektet med samma namn. Föreläsningen baseras på materialet *Ställ om för framgång* som är framtaget i ett samarbete mellan Region Dalarna och Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS), se nedan.

Om RUS

RUS står för Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet och svarar för gemensamma uppgifter och samordning i det regionala miljömålsarbetet, särskilt mellan länsstyrelserna och Skogsstyrelsen på regional nivå, men också andra berörda parter, framför allt nationella myndigheter och kommuner samt SKL.

Viktiga delar av arbetet är:

- miljömålens integrering och användning i åtgärdsarbetet,
- regional årlig uppföljning, indikatoruppdateringar och fördjupad utvärdering,
- utveckling av miljömålsuppföljning och miljöinformationsförsörjning,
- revidering av regionala mål,
- information, kommunikation och gemensamma arrangemang.

RUS finansieras av anslag via Naturvårdsverket.

För mer information om RUS hänvisas till www.rus.lst.se.

Arbetshäftet är framtaget av Johan Hallberg, Folkhälsa och hållbar utveckling, Region Dalarna johan.hallberg@ltdalarna.se

Arbetshäftet och rapportdelarna till *Ställ om för framgång* kan laddas ner från RUS webbplats: <http://extra.lansstyrelsen.se/rus/Sv/stod-i-atgardsarbetet/Pages/halsoframjande.aspx>

Omslag:

Globala målen, www.globalamalen.se

Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling (ill. Ania Witwitzka).

Häftets bakgrund, syfte och funktion

Häftets dialog- och arbetsfrågor utgår från den föreläsning som ingår i det seminarium med workshop som RUS under 2018-2019 erbjudit Länsstyrelsen i varje län att arrangera och bjuda in kommuner, region, landsting med flera till. Seminarierna har syftat till att lokala och regionala aktörer ska få lära känna det perspektiv som presenteras i materialet *Ställ om för framgång* och ges tillfälle att undersöka det utifrån sin egen lokala/regionala kontext. Samma process bidrar till spridning av kunskap samt vidare samverkan mellan företrädare för miljömål, social hållbarhet och folkhälsomål som en del av det gemensamma Agenda 2030-arbetet.

På hemsidan för RUS finns en videoupptagning av seminariet som hölls i Stockholm i november 2018. Det filmade materialet är uppdelat i mindre bitar som kan användas som underlag för separata dialog- och arbetstillfällen på en arbetsplats, i en verksamhet eller i en organisation. Varje filmavsnitt har en egen liten titel som även ses i en lite gul ruta högst upp i ena hörnet på de följande sex sidorna i häftet, där också den ungefärliga längden för varje filmavsnitt anges. Förutom de samtal som kan utgå från innehållet i respektive filmavsnitt tillför detta häfte några ytterligare utgångspunkter för dialog och vidare arbete med perspektivet *Hälsofrämjande processer som drivkraft för hållbar utveckling* som belyses med elva olika frågeställningar på sidorna 4-9. Därefter, på sidorna 10-16, ges möjlighet att undersöka möjligheterna med den s.k. Landmärkesmodellen innan, slutligen, några övergripande frågor tas upp på sidan 17.

Detta arbetshäfte ingår i spridningsprojektet för *Ställ om för framgång*, vilket betyder att dess författare, Johan Hallberg, gärna emotser nya kontakter med grupper, arbetsplatser, verksamheter och organisationer som i materialet finner inspiration och underlag till nya initiativ i Agenda 2030-arbetet och vill dela med sig av sina initiativ och aktiviteter.

Kontakta gärna

Johan Hallberg, samhällsmedicinsk läkare

Region Dalarna

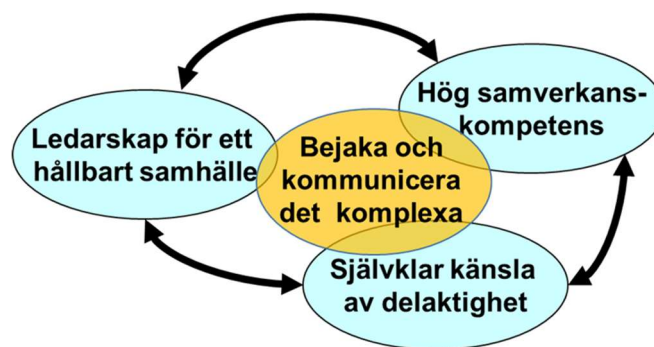
johan.hallberg@ltdalarna.se

Den komplexa
helheten, 15 minuter

Vi behöver bejaka det komplexa

- det ställer nya krav på samhällsstyrningen

Samhällsutvecklingen är komplex. Det komplexa kännetecknas av att det kända är samtidigt närvarande med det okända. Det som är komplext är oöverblickbart och omöjligt att förstå i sin helhet. Det är ändå viktigt att äga en rimlig förståelse för tillvarons komplexitet eftersom det är vår verklighet. Att undvika det komplexa blir lika med att undvika verkligheten. En rimlig förståelse av tillvarons komplexitet utvecklas genom att man först och främst bejakar det komplexa.

Hållbar utveckling - relevant ur vardagens, professionens och beslutsfattares perspektiv. Samtidigt!

Främjar handlingskompetens hos individer och organisationer + bredare acceptans för nödvändiga beslut på samhällsnivå

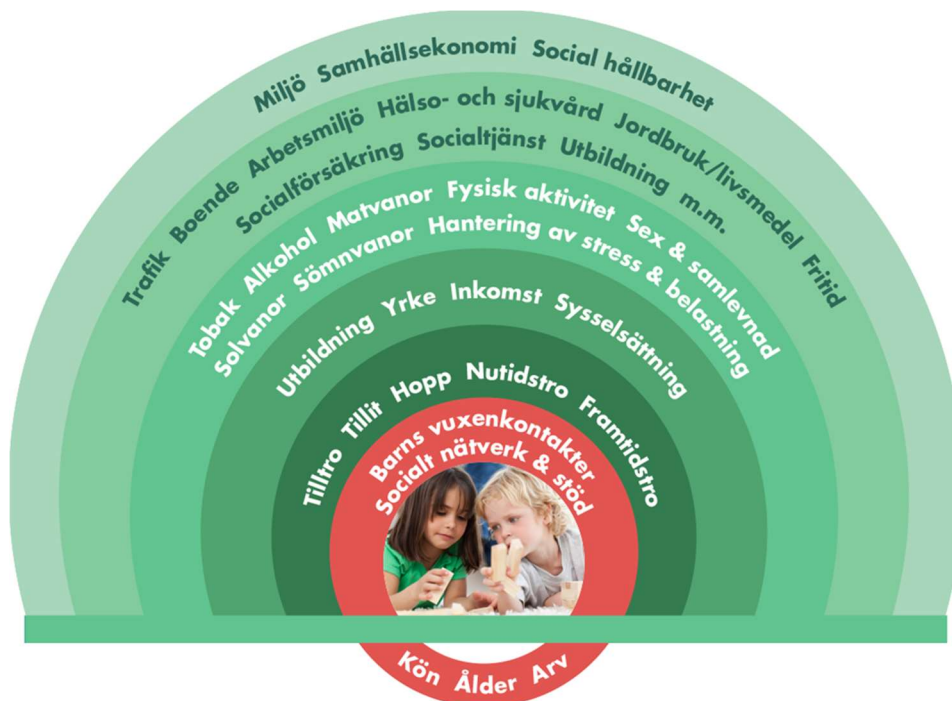
Behovet av att ta hänsyn till det komplexa växer dels i takt med en snabb och allt mer differentierad kunskapsutveckling i samhället, dels i takt med att kapaciteten hos, och konsekvenserna av, människors individuella och kollektiva agerande växer.

Som ett direkt svar på tillvarons allt mer påtagliga komplexitet framträder behovet av välfungerande samverkan och delaktighet allt tydligare. Samverkan och delaktighet tillhör därmed några av de viktigaste medel att tillgå för att kunna hantera det komplexa det vill säga de utmaningar och problem som samhället står inför idag och i framtiden, på alla nivåer.

1. Förmågan att bejaka det komplexa är avgörande för framgång i arbetet för hållbar utveckling – hur påverkar det synen på styrning och ledning?
2. Hög samverkanskompetens och att främja en stark samverkanskultur bör vara ett centralt utvecklingsområde hos varje organisation. Hur ser man på detta i din/er verksamhet?
3. Vad innebär en självklar känsla av delaktighet?
4. Hur och i vilka sammanhang blir en självklar känsla av delaktighet en tillgång för samhällets utveckling?

Hälsans bestämningsfaktorer

Människors hälsa bestäms av många olika individuella, sociala, ekonomiska och miljömässiga faktorer – hälsans bestämningsfaktorer. Dessa faktorer kan fungera som resurser för individen eller som risker. Om dessa faktorer fungerar som resurser som stödjer människors utveckling av hälsa och välbefinnande ingår de i en hälsofrämjande process. Det handlar om resurser som möter upp mänskliga basala behov och som själva samhällsbygget är till för att tillgodose. Det är dels yttre resurser såsom friska ekosystem, en hälsosam livsmiljö, stödjande miljöer, socialt kapital och ekonomiska resurser dels inre resurser som tillit, kompetens, framtidstro, känsla av delaktighet, meningsfullhet och gemenskap.

Fritt efter Dahlgren & Whitehead (1991).

Hälsofrämjande processer innebär en förstärkning eller mobilisering av dessa inre och yttre resurser hos samhälle, organisationer, grupper och individer vilket gör det möjligt för människor att öka kontrollen över sin hälsa och förbättra den. En ojämlik fördelning av dessa och andra resurser ger en ojämlikt fördelad hälsa. Det underminerar det sociala kontraktet – ”jag ställer upp för samhället och samhället ställer upp för mig” - och tär på den sociala hållbarheten. Ett framgångsrikt samhälle har förmåga att uppnå en jämlik fördelning av dessa resurser.

- 5. Människan har en inre drivkraft att söka välbefinnande. Hur kan detta förenas med samhällets övergripande mål om hållbarhet - socialt, ekologiskt och ekonomiskt?**

Hälsofrämjande, mänskliga
rättigheter och Agenda 2030,
10 minuter

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter

Grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen är att erkänna alla människors rättigheter till att få sina basala behov tillgodosedda.

Det var en insikt och kunskap som världens ledare enades kring när den allmänna förklaringen av de mänskliga rättigheterna antogs i FN 1948. Idag bekräftas denna insikt av vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är genom att erkänna den andres behov som ett hållbart samhälle kan byggas. Det är också denna kunskap som genomsyrar Agenda 2030 och de globala målen. Agenda 2030 är ett förverkligande av de mänskliga rättigheterna.

Mot denna bakgrund blir ökad jämlikhet både en målsättning och förutsättning för ett hållbart samhällsbygge.

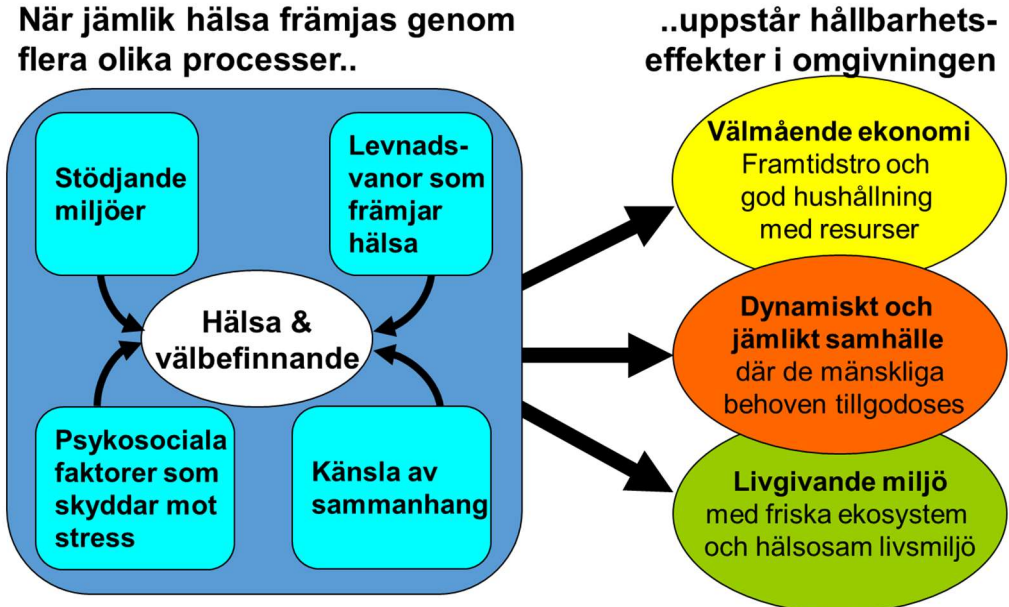

6. Vad krävs för att de mänskliga rättigheterna ska kunna vara en självklar utgångspunkt för beslutsfattande, verksamhet och vardagsagerande?

Hälsofrämjande som drivkraft för hållbar utveckling

God och jämlik hälsa hör samman med andra sektorsövergripande områden såsom jämställdhet, mänskliga rättigheter, miljö, barn, ungdomar, funktionsnedsättning m.m. Människors hälsa och välbefinnande är centralt i flera olika system såsom samhällsekonomi, arbetsmarknad, samhällsservice, miljö, boende, utbildning, transport- och livsmedelssystem.

God och jämlik hälsa uppnås därför endast om samhällets alla sektorer på alla nivåer samverkar kring hälsans bestämningsfaktorer. Att förena sektorsövergripande processer och perspektiv för att skapa ömsesidigt förstärkande processer och ta vara på synergierna i detta bör vara en självklar ambition även för att nå framgång inom respektive perspektiv och system och i det egna arbetet för en speciell grupp med särskilda förutsättningar eller utmaningar.

De flesta perspektiv handlar i grunden om mer jämlika villkor och förutsättningar. Det visar sig också att flera av Agenda 2030:s globala mål har direkt bäring på jämlik hälsa och hälsans bestämningsfaktorer med ett brett tvärssektoriellt fokus på livsvillkor. Hälsofrämjande – resursmobiliserande - processer är ofta centrala.

Jämlik hälsa är därmed ett övergripande perspektiv, som underlättar förståelsen av hur olika perspektiv och system förenas. Mot denna bakgrund både kan och bör samhällsaktörer på alla nivåer anta en samordnad styrning för folkhälsa och hållbar utveckling – socialt, ekonomiskt och ekologiskt.

7. Arbetet för god och jämlik hälsa i ett hållbart samhälle behöver präglas av kunskapsbaserad helhetssyn och tvärssektoriella arbetssätt. Hur kan dessa arbetssätt stödjas/främjas?

Generationsmålet's strecksatser rymmer två skilda perspektiv

Generationsmålet's båda
miljöhälsoperspektiv,
3,5 minuter

Risk- och skyddsperspektiv / Resurs- och främjandeperspektiv

Miljöpolitiken ska fokusera på att:

- Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt **generera ekosystemtjänster** är säkrad.
- Den **biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart**.
- Människors hälsa utsätts för **minimal negativ miljöpåverkan** samtidigt som **miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas**.
- **Kretsloppen är resurseffektiva** och så långt som möjligt **fria från farliga ämnen**.
- En **god hushållning** sker med naturresurserna.
- Andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med **minimal påverkan på miljön**.
- Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar **så små miljö- och hälsoproblem som möjligt**.

Generationsmålet är en del av det svenska miljömålssystemet och visar inriktningen för Sveriges miljöpolitik och ger vägledning om de värden som ska skyddas och den omställning av samhället som behöver ske inom en generation för att nå miljömålen. Dess strecksatser belyser två skilda perspektiv i arbetet för miljömål och hållbar utveckling - risk- och skyddsperspektivet samt resurs- och främjandeperspektivet.

Risk och skyddsperspektivet är det traditionella sättet att se på sambanden mellan miljö och hälsa och vanligtvis det perspektiv som är i fokus för lagstiftning, regelverk och myndighetsutövning. Det är självklart fullt relevant.

I *Ställ om för framgång* lyfts dock ett annat perspektiv fram, det hälsofrämjande perspektivet, eller som det benämns här ovan, resurs- och främjandeperspektivet. Resurs och främjandeperspektivet tar fasta på de processer som både gör hälsans bestämningsfaktorer till resurser i människors liv samtidigt som de medverkar till hållbar utveckling – i alla avseenden. Det är ett perspektiv som inte ställer samma krav på expertiskunskap, som är mer inkluderande samt främjar samverkan.

8. **Fundera ytterligare över skillnaden i de två perspektiven.**
9. **Hur kan en ökad medvetenhet om skillnaden mellan de båda perspektiven påverka det strategiska arbetet?**
10. **Resonera särskilt kring hur resurs- och främjandeperspektivet kan ligga till grund för ökad samverkan och delaktighet i arbetet för ett hållbart samhälle.**

Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling

Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling (Landmärkesmodellen) kan vara ett hjälpmedel för verksamheter som önskar förstärka sitt arbete för Agenda 2030 och de globala målen. Genom att verka för samhällliga förutsättningar som omfattar alla grupper i befolkningen och tillgodose de grundläggande behov som ingår i de sju "landmärkena" kan välbefinnande, jämlik hälsa och hållbar utveckling främjas. Landmärkesmodellen kan, som hjälpmedel, användas på olika sätt. Den kan vara

- För analys av befintlig verksamhet
- För inventering av utvecklingsområden
- Som ett kommunikationsverktyg, för att underlätta ledarskap, samverkan och delaktighet
- Som ett stöd i verksamhetsplanering
- Som ett stöd och utgångspunkt för att utveckla en integrerad styrning för hälsa och hållbar utveckling

11. Hur kan Landmärkesmodellen, både principiellt och konkret, användas som hjälpmedel i arbetet för Agenda 2030 och de globala målen?

Mer kroppsrörelse i vardagen

Samhället behöver planeras för ökad fysisk aktivitet. Det är vardagsmotionen som ger de största hälsoeffekterna. Med fokus på sociala, ekonomiska och fysiska faktorer uppnås större effekter på vardagsmotion och folkhälsa än på att enbart påverka individen. När individen stimuleras till att öka sin andel av aktiva transporter såsom att cykla och gå främjas hälsa, miljö och ekonomi. Vi får tryggare trafikmiljöer, attraktivare städer och de beslut som krävs för att avveckla beroendet av fossila bränslen underlättas. I samhällen där man cyklar och går stärks det sociala nätverket och spontana möten underlättas. Det är så ett samhälle håller sig levande.

Allmänt

1. Förutom det som beskrivs ovan, vilka ytterligare samband ser du mellan hälsofrämjande och hållbar utveckling för detta landmärke?

Din verksamhet idag

2. På vilka sätt medverkar du och din verksamhet redan idag till sådant som rör Mer kroppsrörelse i vardagen?
3. På vilka sätt kan din verksamhet ytterligare verka för Mer kroppsrörelse i vardagen? Vad kan göras nytt, mer eller bättre?
4. Vilka, för din verksamhet, relevanta synergier kan du se mellan Mer kroppsrörelse i vardagen och andra landmärken?

Samverkan och delaktighet

5. Vilka former av samverkan deltar din verksamhet i idag och vilka möjligheter till intern och extern samverkan finns i framtiden kopplat till Mer kroppsrörelse i vardagen?
6. Vilka former av delaktighet främjas genom arbete för ett hållbart samhälle idag och vilka möjligheter till ökad delaktighet finns i framtiden kopplat till Mer kroppsrörelse i vardagen?

Nästa steg

7. Vad är du beredd att gå vidare med för att du genom din yrkesroll/din verksamhet kan verka för Mer kroppsrörelse i vardagen? Vad är nästa steg?

Grönare mat på tallriken

Mat ska inte vara krångligt. Det bästa är en varierad kost med ett rikligt inslag av frukt och grönsaker, cirka 500 gram. Det skyddar mot hjärt- och kärlsjukdomar, vissa cancerformer, högt blodtryck, diabetes, höga blodfetter och övervikt. Att öka andelen vegetabilier i kosten och minska köttkonsumtionen bidrar till en minskning av energi- och vattenförbrukning samt utsläppen av växthusgaser. Att följa säsongen, odla och plocka själv, hitta närodlarna, köpa KRAV-märkt och förstå rättvisemärkningens innebörd är en upptäcktsfärd som berikar matlagningen utan att behöva kosta mer.

Allmänt

1. Förutom det som beskrivs ovan, vilka ytterligare samband ser du mellan hälsofrämjande och hållbar utveckling för detta landmärke?

Din verksamhet idag

2. På vilka sätt medverkar du och din verksamhet redan idag till sådant som rör Grönare mat på tallriken?
3. På vilka sätt kan din verksamhet ytterligare verka för Grönare mat på tallriken? Vad kan göras nytt, mer eller bättre?
4. Vilka, för din verksamhet, relevanta synergier kan du se mellan Grönare mat på tallriken och andra landmärken?

Samverkan och delaktighet

5. Vilka former av samverkan deltar din verksamhet i idag och vilka möjligheter till intern och extern samverkan finns i framtiden kopplat till Grönare mat på tallriken?
6. Vilka former av delaktighet främjas genom arbete för ett hållbart samhälle idag och vilka möjligheter till ökad delaktighet finns i framtiden kopplat till Grönare mat på tallriken?

Nästa steg

7. Vad är du beredd att gå vidare med för att du genom din yrkesroll/din verksamhet kan verka för Grönare mat på tallriken? Vad är nästa steg?

Plats för föräldraskapet

”Det krävs en by för att fostra ett barn”. Barn behöver föräldrar och andra vuxna som med värme och omsorg skapar trygghet och ställer rimliga krav. En trygg uppväxt ökar chansen för att man bryr sig om andra och gör hållbara val som vuxen. Föräldrars engagemang i det egna barnet ger inte bara effekter för det enskilda barnet. Där skola och föräldragrupp samarbetar förbättras skolklimatet i sin helhet. Det förebygger skolsvårigheter och problem med aggressivitet, mobbning och våld hos barn och ungdomar. Att bli älskad och bekräftad på ett positivt sätt som barn minskar risken för att man senare i livet söker bekräftelse på negativa sätt.

Allmänt

1. Förutom det som beskrivs ovan, vilka ytterligare samband ser du mellan hälsofrämjande och hållbar utveckling för detta landmärke?

Din verksamhet idag

2. På vilka sätt medverkar du och din verksamhet redan idag till sådant som rör Plats för föräldraskapet?
3. På vilka sätt kan din verksamhet ytterligare verka för Plats för föräldraskapet? Vad kan göras nytt, mer eller bättre?
4. Vilka, för din verksamhet, relevanta synergier kan du se mellan Plats för föräldraskapet och andra landmärken?

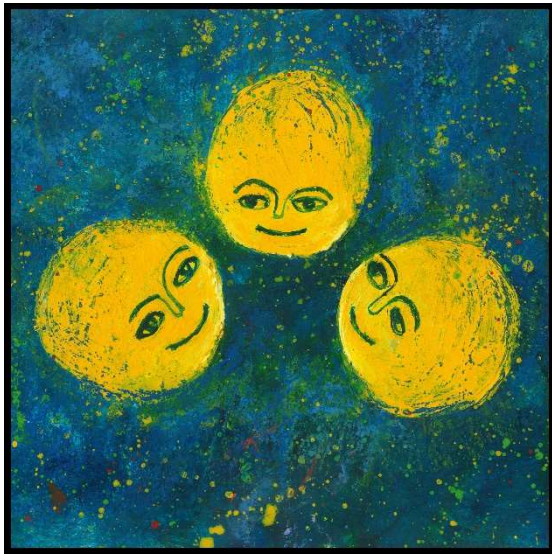
Samverkan och delaktighet

5. Vilka former av samverkan deltar din verksamhet i idag och vilka möjligheter till intern och extern samverkan finns i framtiden kopplat till Plats för föräldraskapet?
6. Vilka former av delaktighet främjas genom arbete för ett hållbart samhälle idag och vilka möjligheter till ökad delaktighet finns i framtiden kopplat till Plats för föräldraskapet?

Nästa steg

7. Vad är du beredd att gå vidare med för att du genom din yrkesroll/din verksamhet kan verka för Plats för föräldraskapet? Vad är nästa steg?

Plats för mänskliga möten

Välfungerande sociala relationer är avgörande för såväl människors hälsa som för samhällets ekonomiska utveckling. Med mänskliga möten skapas förtroende, tillit och ömsesidighet. Känslan av samhörighet stärks och främlingsrädsla motverkas. När vi tror på att vår omgivning fungerar stödjande vågar vi utveckla idéer och verksamheter, skapa företag och låta dem växa. Den som vårdar sina relationer har mindre behov av energi- och resurskrävande materiell konsumtion. Mänskliga möten är grunden för demokrati och för ett samhälle som håller i längden.

Allmänt

1. Förutom det som beskrivs ovan, vilka ytterligare samband ser du mellan hälsofrämjande och hållbar utveckling för detta landmärke?

Din verksamhet idag

2. På vilka sätt medverkar du och din verksamhet redan idag till sådant som rör Plats för mänskliga möten?
3. På vilka sätt kan din verksamhet ytterligare verka för Plats för mänskliga möten? Vad kan göras nytt, mer eller bättre?
4. Vilka, för din verksamhet, relevanta synergier kan du se mellan Plats för mänskliga möten och andra landmärken?

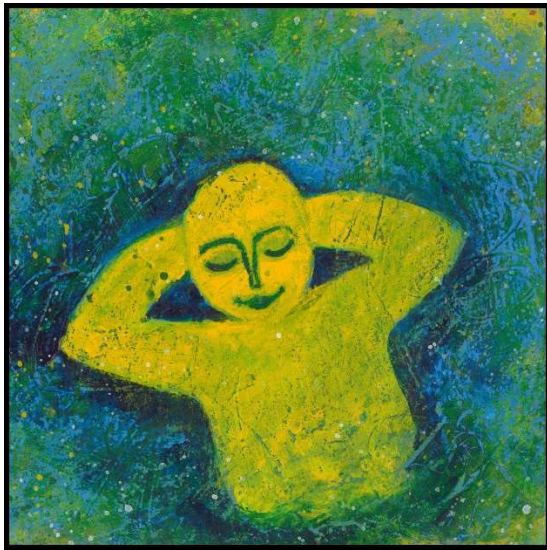
Samverkan och delaktighet

5. Vilka former av samverkan deltar din verksamhet i idag och vilka möjligheter till intern och extern samverkan finns i framtiden kopplat till Plats för mänskliga möten?
6. Vilka former av delaktighet främjas genom arbete för ett hållbart samhälle idag och vilka möjligheter till ökad delaktighet finns i framtiden kopplat till Plats för mänskliga möten?

Nästa steg

7. Vad är du beredd att gå vidare med för att du genom din yrkesroll/din verksamhet kan verka för Plats för mänskliga möten? Vad är nästa steg?

Balansera stressen

Stress är naturligt, men ihållande stress med utebliven återhämtning leder till sjukdom och förtida död. Förändringsstress, informationsstress och stress till följd av en förlorad känsla av sammanhang är nya inslag i stresslandskapet. Den stressrelaterade ohälsan belastar samhället tungt. Stressrelaterade beteenden med negativa konsekvenser för individ och samhälle talar för behovet att forma samhället till att möta människors grundläggande behov. Ett liv i utanförskap innebär en kraftfull stressituation. Att utveckla arenor där människor inte slås ut, där allas erfarenheter och förmågor räknas är en av det moderna samhällets stora utmaningar.

Allmänt

1. Förutom det som beskrivs ovan, vilka ytterligare samband ser du mellan hälsofrämjande och hållbar utveckling för detta landmärke?

Din verksamhet idag

2. På vilka sätt medverkar du och din verksamhet redan idag till sådant som rör Balansera stressen?
3. På vilka sätt kan din verksamhet ytterligare verka för Balansera stressen? Vad kan göras nytt, mer eller bättre?
4. Vilka, för din verksamhet, relevanta synergier kan du se mellan Balansera stressen och andra landmärken?

Samverkan och delaktighet

5. Vilka former av samverkan deltar din verksamhet i idag och vilka möjligheter till intern och extern samverkan finns i framtiden kopplat till Balansera stressen?
6. Vilka former av delaktighet främjas genom arbete för ett hållbart samhälle idag och vilka möjligheter till ökad delaktighet finns i framtiden kopplat till Balansera stressen?

Nästa steg

7. Vad är du beredd att gå vidare med för att du genom din yrkesroll/din verksamhet kan verka för att Balansera stressen? Vad är nästa steg?

Närhet till naturen

Människan är natur. I naturen har människan utvecklats under miljontals år till vad hon är idag. Naturens ljud, färger, dofter och upplevelser av värme, kyla, regn och vind är djupt förenade med våra sinnen. Att röra sig i naturen aktiverar hjärnan på ett hälsofrämjande sätt. Naturvistelser reducerar stress och i kontakten med växter och djur skapas välbefinnande. Mer natur där människor bor och arbetar ökar den biologiska mångfalden och främjar näringar som inte förbrukar naturresurser. Att tillbringa tid ute i naturen stärker känslan av ett gemensamt hem.

Allmänt

1. Förutom det som beskrivs ovan, vilka ytterligare samband ser du mellan hälsofrämjande och hållbar utveckling för detta landmärke?

Din verksamhet idag

2. På vilka sätt medverkar du och din verksamhet redan idag till sådant som rör Närhet till naturen?
3. På vilka sätt kan din verksamhet ytterligare verka för Närhet till naturen? Vad kan göras nytt, mer eller bättre?
4. Vilka, för din verksamhet, relevanta synergier kan du se mellan Närhet till naturen och andra landmärken?

Samverkan och delaktighet

5. Vilka former av samverkan deltar din verksamhet i idag och vilka möjligheter till intern och extern samverkan finns i framtiden kopplat till Närhet till naturen?
6. Vilka former av delaktighet främjas genom arbete för ett hållbart samhälle idag och vilka möjligheter till ökad delaktighet finns i framtiden kopplat till Närhet till naturen?

Nästa steg

7. Vad är du beredd att gå vidare med för att du genom din yrkesroll/din verksamhet kan verka för Närhet till naturen? Vad är nästa steg?

Närhet till kulturen

Sjunga, dansa, skriva, läsa, gå på bio och teater, måla och titta på konst är exempel på kulturaktiviteter, aktiva och passiva, som skapar välbefinnande. De främjar den känslomässiga utvecklingen, stimulerar till kreativitet och ökar förmågan att skapa mening i tillvaron. De motverkar stress, förbättrar den egenupplevda hälsan och ger ett längre liv. Den sociala samhörigheten främjas, främlingsrädsla minskar. Anknypningen till hembygdens historia förstärks. Kulturkonsumtion motverkar överdriven materiell konsumtion och ger möjlighet till ett hållbart innehåll av den ekonomiska tillväxten. Kreativa miljöer främjar ett framgångsrikt näringsliv.

Allmänt

1. Förutom det som beskrivs ovan, vilka ytterligare samband ser du mellan hälsofrämjande och hållbar utveckling för detta landmärke?

Din verksamhet idag

2. På vilka sätt medverkar du och din verksamhet redan idag till sådant som rör Närhet till kulturen?
3. På vilka sätt kan din verksamhet ytterligare verka för Närhet till kulturen? Vad kan göras nytt, mer eller bättre?
4. Vilka, för din verksamhet, relevanta synergier kan du se mellan Närhet till naturen och andra landmärken?

Samverkan och delaktighet

5. Vilka former av samverkan deltar din verksamhet i idag och vilka möjligheter till intern och extern samverkan finns i framtiden kopplat till Närhet till naturen?
6. Vilka former av delaktighet främjas genom arbete för ett hållbart samhälle idag och vilka möjligheter till ökad delaktighet finns i framtiden kopplat till Närhet till kulturen?

Nästa steg

7. Vad är du beredd att gå vidare med för att du genom din yrkesroll/din verksamhet kan verka för Närhet till kulturen? Vad är nästa steg?

Slutligen

Fundera på de samhällsprocesser som är nödvändiga för att arbetet med Agenda 2030 och de globala målen ska bli framgångsrikt:

- 12. På vilka sätt kan verktyget Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling göra frågan om hållbar utveckling begriplig, hanterbar och meningsfull att ta sig an i ett vardagssammanhang?**
- 13. På vilka sätt och i vilka sammanhang kan verktyget Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling vara ett verktyg för att underlätta ledarskap, samverkan och delaktighet i arbetet för hållbar utveckling?**
- 14. Hur ser du på Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling som verktyg för kommunikation, analys och planering av frågor som rör hållbar utveckling?**
- 15. Kan du ha användning för det själv? Hur då?**

Hör gärna av dig om du har synpunkter, idéer, tankar eller förslag på hur detta material och perspektiv kan utvecklas vidare och användas i olika sammanhang. Hör också gärna av dig och berätta om verksamheter, utvecklingsarbeten, strategier eller annat där det aktuella perspektivet *Hälsofrämjande som drivkraft för hållbar utveckling* (Agenda 2030) tillämpas, mer eller mindre.

Med vänlig hälsning, Johan Hallberg
Region Dalarna

johan.hallberg@ltdalarna.se